

Дисципліна Господарське право

Кафедра / факультет / інститут Юридичне відділення коледжу ДВНЗ
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Викладач Зеліско А.В.

1. Господарське право України : підручник : у 2 ч. / [Андрєєва О. Б., Гетманець О. П., Гришина І. І. та ін.]. – Х. : Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2014. 368 с.

С. 208. ПОНЯТТЯ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ.

Формування громадянського суспільства, розбудова України як правової, демократичної, соціальної держави пов'язані з активним упровадженням інститутів ринкової економіки. За останні роки ринкових перетворень торговельна діяльність стала одним із найпоширеніших видів господарської (підприємницької) діяльності. В ринкових умовах господарювання, що базуються на принципах свободи підприємництва та договору, торговельна діяльність охопила складну систему економічних відносин, пов'язаних із рухом товарів від виробників до споживачів. Ця діяльність розповсюджена як серед суб'єктів малого підприємництва, так і серед великих підприємств. Торговельна діяльність як особливий вид господарської діяльності є самостійним видом правового регулювання. Особливостям правового регулювання торговельної діяльності присвячено окрему главу 30 ГК України, в якій закріплено основні положення правового регулювання господарсько-торговельної діяльності та детально регламентовано правові механізми її здійснення. Крім указанного Кодексу, порядок здійснення торговельної діяльності регламентується також низкою нормативно-правових актів, в яких передбачено вимоги до продажу товарів у різних сферах. Окрім ГК України, до кодифікованих нормативних актів, що регулюють порядок здійснення торговельної діяльності, можна зарахувати ЦК України та ПК України. Зокрема,

ЦК України регулює порядок укладання, виконання та розірвання договорів, які оформлюють відносини між суб'єктами торговельної діяльності. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» серед інших видів ЗЕД регулює й порядок провадження торговельної діяльності, яка здійснюється як на території України, так і за її межами з обов'язковою участю іноземного елемента. Закон «Про товарну біржу» висвітлює порядок біржової торгівлі і т. ін.

2. Щербина В. С. Господарське право : підр. / В. С. Щер-бина. 6-те вид., перероб. і допов. К. : Юрінком Інтер, 2013. 640 с.

С. 20-23. Господарські правовідносини: ознаки і види.

Господарські відносини як предмет регулювання складаються лише з двох елементів — організаційного (організація виробництва, обігу) і майнового. Сукупність господарських відносин у такому вузькому розумінні є предметом господарського права. За предметом у такому розумінні господарське право вирізняється з інших галузей права, норми яких діють у сфері господарювання.

Розмежування відносин у сфері господарювання з іншими видами відносин встановлене ст. 4 ГК, в ч. 1 якої зазначено, що не є предметом регулювання Господарського кодексу:

- а) майнові та особисті немайнові відносини, що регулюються Цивільним кодексом України;
- б) земельні, гірничі, лісові та водні відносини, відносини щодо використання й охорони рослинного і тваринного світу, територій та об'єктів природно-заповідного фонду, атмосферного повітря;
- в) трудові відносини;
- г) фінансові відносини за участі суб'єктів господарювання, що виникають у процесі формування та контролю виконання бюджетів усіх рівнів;
- д) адміністративні та інші відносини управління за участі суб'єктів господарювання, в яких орган державної влади або місцевого самоврядування не є суб'єктом, наділеним господарською компетенцією, і безпосередньо не здійснює організаційно-господарських повноважень щодо суб'єкта господарювання.

Господарські відносини мають певні ознаки.

Насамперед, це обмежене, порівняно з цивільним правом, коло суб'єктів. Такими суб'єктами є учасники відносин у сфері господарювання, перелік яких встановлено ст. 2 ГК. Це:

- суб'єкти господарювання;
- споживачі;
- органи державної влади та органи місцевого самоврядування, наділені господарською компетенцією;
- громадяни, громадські та інші організації, які виступають засновниками суб'єктів господарювання чи здійснюють щодо них організаційно-господарські повноваження на основі відносин власності.

3. Господарське право : підручник / Д.В. Задихайло, В.М. Пашков, Р.П. Бойчук та ін.; за заг. ред. Д.В. Задихайло, В.М. Пашкова. Х.: Право, 2012. 696 с.

Поняття, ознаки та принципи господарської діяльності. Види господарської діяльності.

Ключовим поняттям господарського права є поняття господарської діяльності, яке ми знаходимо в різних нормативно-правових актах. Зокрема, у Законі України від 16.04.1991 р. "Про зовнішньоекономічну діяльність" у ст. 1 визначено: "господарська діяльність - будь-яка діяльність, у т. ч. підприємницька, пов'язана з виробництвом і обміном матеріальних і нематеріальних благ, що виступають у формі товару"; у Законі України від 01.06.2000 р. "Про ліцензування певних видів господарської діяльності" під господарською діяльністю законодавець розуміє будь-яку діяльність, у т. ч. підприємницьку юридичних осіб, а також фізичних осіб-суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язану з виробництвом (виготовленням) продукції, торгівлею, наданням послуг, виконанням робіт.

У свою чергу, в Податковому кодексі України (далі - ПК) визначено, що господарська діяльність - це діяльність особи, що пов'язана з виробництвом (виготовленням) та/або реалізацією товарів, виконанням робіт, наданням послуг, спрямована на отримання доходу і проводиться такою особою самостійно та/або через свої відокремлені підрозділи, а також через будь-яку іншу особу, що діє на користь першої особи, зокрема, за договорами комісії, доручення та агентськими договорами (п. 14.1.36 ст. 14).

Причому необхідно відзначити, що останнє визначення фактично нівелює суб'єктний склад господарської діяльності.

У частині 1 ст. 3 ГК (п. 14.1.36 ст. 14) закріплено уніфіковане поняття господарської діяльності. Під господарською діяльністю у цьому Кодексі розуміється діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.

У цьому визначенні можна виділити кілька ознак господарської діяльності.

Саме слово "діяльність" означає систематичні дії членів суспільства, їх об'єднань, спрямовані на досягнення певного результату.

Змістом цих дій є виготовлення та реалізація продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру.

Метою є задоволення суспільних потреб у відповідних благах, які повинні мати цінову визначеність, тобто функціонувати як товар.

Особливістю господарської діяльності є її суб'єкти - не будь-які особи, а лише ті з них, що відповідно до вимог ГК України визнаються суб'єктами господарювання (ст. 55 ГК). Діяльність таких осіб здійснюється не лише в їх власних інтересах (з метою отримання прибутку), а й у інтересах суспільства (для задоволення певних потреб суспільства у продукції, роботах і послугах).

Задоволення суспільних потреб у певних благах вимагає від виробника відповідних знань, навичок, організації, засобів, що зумовлює професійні засади здійснення господарської діяльності. При цьому цікавий різновид господарської діяльності виокремлює ПК України (п. 14.1.46 ст. 14): діяльність у сфері розваг - господарська діяльність юридичних осіб та фізичних осіб підприємців, що полягає у проведенні лотерей, а також розважальних ігор, участь в яких не передбачає одержання її учасниками грошових або майнових призів (виграшів), зокрема, більярд, кегельбан, боулінг, настільні ігри, дитячі відеоігри тощо. Незважаючи на свою особливість, цей вид діяльності належить до господарської сфери.

Отже, ознаками господарської діяльності є такі: сфера здійснення - суспільне виробництво (господарська сфера); зміст - виробництво та реалізація продукції, виконання робіт, надання послуг відбувається не для власних потреб виробника, а для задоволення потреб інших осіб - споживачів у широкому розмінні (громадян як кінцевих споживачів, суб'єктів господарювання та різноманітних організацій, що використовують зазначені блага для задоволення своїх господарських чи інших потреб); передача зазначених благ іншим особам на платній основі, тобто функціонування у формі товару; професійні засади господарської діяльності; спеціальний суб'єкт, який повинен зазвичай мати статус суб'єкта господарювання; поєднання приватних інтересів виробника (в одержанні прибутку чи інших вигод/переваг від господарської діяльності) та публічних інтересів (суспільства в особі широкого кола споживачів - в отриманні певних благ; держави - в отриманні прибутків та інших обов'язкових платежів від суб'єктів господарської діяльності; територіальної громади: а) у забезпеченні зайнятості членів громади; б) в задоволенні потреб громади в певній продукції, роботах, послугах; в) участь суб'єктів господарської діяльності у вирішенні завдань територіальної громади в благоустрої; г) у сплаті місцевих податків та зборів).

Господарська діяльність неможлива без взаємодії її суб'єктів, вступу в господарські відносини. Саме в процесі керівництва та здійснення господарської діяльності виникають господарські відносини по горизонталі й по вертикалі, а також внутрішньогосподарські відносини.

Загальними принципами господарювання в Україні (ст. 6 ГК) є: забезпечення економічної багатоманітності та рівний захист державою усіх суб'єктів господарювання; свобода підприємницької діяльності у межах, визначених законом; вільний рух капіталів, товарів та послуг на території України; обмеження державного регулювання економічних процесів у зв'язку з необхідністю забезпечення соціальної спрямованості економіки, добросовісної конкуренції у підприємництві, екологічного захисту населення, захисту прав споживачів та безпеки суспільства і держави; захист національного товаровиробника; заборона незаконного втручання органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб у господарські відносини.

Отже, з урахуванням зазначених ознак можна дати таке доктринальне визначення господарської діяльності: господарська діяльність - це така суспільно корисна діяльність суб'єктів господарювання щодо виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг з метою їх реалізації за плату (як товару), що ґрунтується на поєднанні приватних і публічних інтересів і здійснюється професійно.

Господарську діяльність можна класифікувати за різними ознаками.

1. За критерієм мети здійснення (ч. 2 ст. 3 ГК) господарська діяльність може бути: комерційною - з метою отримання прибутку; некомерційною - для досягнення певних економічних та соціальних результатів, проте мета отримання прибутку відсутня.

2. За предметом господарської діяльності розрізняють: виробничу; торговельну; банківську; страхову; інноваційну; концесійну діяльність; спільне інвестування та ін.

3. Залежно від ринку (внутрішній чи зовнішній), національної належності суб'єктів господарської діяльності (вітчизняні товаровиробники/резиденти чи іноземні інвестори та нерезиденти) розрізняють господарську діяльність за участю: вітчизняних товаровиробників (резидентів); зовнішньоекономічну діяльність (за участю резидентів та нерезидентів), у тому числі іноземне інвестування (за участю іноземного інвестора).

Специфіка здійснення певних видів господарської діяльності враховується в процесі її правового регулювання в окремих розділах ГК України.

Слід зважати також на те, що господарське право регулює відносини щодо державного регулювання економіки (організаційні відносини), яке здійснюється в певних правових формах і за допомогою певних методів.

Узагальнене поняття підприємницької діяльності наводиться у ст. 42 ГК України: "Підприємництво - це самостійна, ініціативна, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку".

Некомерційна господарська діяльність здійснюється суб'єктами господарювання державного та комунального секторів економіки у галузях (видах діяльності), в яких відповідно до ст. 12 ГК України забороняється підприємництво на основі рішення відповідного органу державної влади або місцевого самоврядування. Некомерційна господарська діяльність може здійснюватися також іншими суб'єктами господарської діяльності, насамперед у тих випадках, коли здійснення певного виду господарської діяльності у формі підприємництва забороняється законом (наприклад, біржова діяльність). Некомерційна діяльність притаманна казенним підприємствам (ч. 3 ст. 76, статті 77, 78 ГК) та некомерційним комунальним підприємствам (ч. 3 ст. 78 ГК). Фінансування їх діяльності у разі збитковості здійснюється за рахунок відповідного бюджету.

Здійснення некомерційної діяльності зумовлює залежність її суб'єкта від засновника і власника майна, який забезпечує відповідне фінансування, а також застосування щодо

майна суб'єкта некомерційної діяльності-права оперативного управління (ч. 3 ст. 78, ст. 137 ГК), що передбачає цільове використання майна у визначених власником межах.

Від некомерційної господарської діяльності необхідно відрізнити господарче забезпечення не господарюючих суб'єктів, що здійснюється негосподарюючими суб'єктами. У частині 3 ст. 3 ГК України зазначається що діяльність не господарюючих суб'єктів спрямована на створення і підтримання необхідних матеріально-технічних умов їх функціонування, що здійснюється за участю або без участі суб'єктів господарювання, є господарчим забезпеченням діяльності негосподарюючих суб'єктів. Щодо цього цікавою є точка зору М. Л. Шелухіна, який серед видів господарської діяльності виділяє: підприємницьку (комерційну) діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання з метою досягнення економічних і соціальних результатів та отримання прибутку; некомерційну діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання та спрямована на досягнення економічних, соціальних та інших результатів без мети отримання прибутку; господарче забезпечення діяльності господарюючих суб'єктів, якою є діяльність негосподарюючих суб'єктів, що спрямована на створення і підтримання необхідних матеріально-технічних умов її функціонування, яка здійснюється за участю або без участі суб'єктів господарювання. У своєю чергу, В. С. Щербина наводить такий приклад господарчого забезпечення діяльності негосподарюючих суб'єктів: "...ремонт гуртожитків університету як силами залучених ремонтно-будівельних організацій, так і власними силами; закупівля обладнання, устаткування, підручників, меблів тощо для їх використання в навчальній та науково-дослідній роботі".

Порівнюючи обидві думки, ми дозволимо собі не погодитися з точкою зору М. Л. Шелухіна, як такою, що, по-перше, не відповідає вимогам ч. 3 ст. 3 ГК України, а саме, хоча господарче забезпечення і є господарсько-правовою категорією, воно не є видом господарської діяльності. По-друге, це пов'язано зі стилістичною суперечністю, а саме - не може господарче забезпечення діяльності господарюючих суб'єктів вважатися діяльністю негосподарюючих суб'єктів.

У господарському законодавстві (ст. 3 ГК) визначаються лише загальні розпливчасті ознаки негосподарюючого суб'єкта та, на наш погляд, (статті 52-54 ГК) неповна, обмежена регламентація і визначення некомерційного господарювання. Так, згідно з ч. 2 ст. 52 ГК України, некомерційна господарська діяльність здійснюється суб'єктами господарювання державного або комунального секторів економіки у галузях, в яких забороняється підприємництво. Проте у ст. 157 ПК України (п. 157.15) уведено термін "основна діяльність" щодо діяльності неприбуткових організацій, під яким слід розуміти діяльність неприбуткових організацій, яка визначена для них законом як основна, що регулює діяльність відповідної неприбуткової організації, у тому числі з надання реабілітаційних та фізкультурно-спортивних послуг для інвалідів (дітей-інвалідів), благодійної допомоги, просвітніх, культурних, наукових, освітніх, соціальних та інших подібних послуг для суспільного споживання, зі створення систем соціального самозабезпечення громадян (недержавні пенсійні фонди та інші подібні організації").

До основної діяльності такої неприбуткової організації також включається продаж товарів, виконання робіт, надання послуг, які пропагують принципи та ідеї, для захисту яких було створено таку неприбуткову організацію, та які є тісно пов'язаними з її основною діяльністю, якщо ціна таких товарів, виконаних робіт, наданих послуг є нижчою від звичайної або якщо така ціна регулюється державою. Кабінет Міністрів України може вводити тимчасові обмеження на продаж неприбутковими організаціями окремих товарів чи послуг у разі, якщо такий продаж загрожує або суперечить правилам конкуренції на ринку визначеного товару, при існуванні достатніх доказів, наданих особами, які

оподатковуються цим податком та надають аналогічні товари, виконують роботи, надають послуги, про таке порушення. Статутні документи неприбуткових організацій повинні містити вичерпний перелік видів їх діяльності, які не передбачають одержання прибутку згідно з нормами законів, що регулюють їх діяльність.

Зазначене свідчить, що діяльність громадських організацій, благодійних фондів, професійних організацій належить до некомерційної господарської діяльності.

Відповідно до Закону Російської Федерації "Про некомерційні організації" (ст. 2) некомерційні організації можуть створюватися для досягнення соціальних, благодійних, культурних, освітніх, наукових та управлінських цілей з метою охорони здоров'я громадян, розвитку фізичної культури та спорту, задоволення духовних та інших нематеріальних потреб громадян, захисту прав, законних інтересів громадян та організацій, розгляду спорів і конфліктів, надання юридичної допомоги, а також в інших цілях, спрямованих на досягнення суспільного блага. Вони існують у формі громадських об'єднань, фондів, державних корпорацій, некомерційного партнерства, закладів або установ, автономних некомерційних організацій, об'єднань юридичних осіб.

У законодавстві України, так само як і в законодавстві РФ, чітко не розмежована діяльність суб'єктів некомерційного господарювання та негосподарюючих суб'єктів. У будь-якому випадку їх не можна вважати тотожними. При цьому діяльність як підприємницьких суб'єктів господарювання, так і суб'єктів некомерційного господарювання разом із негосподарюючими суб'єктами підлягає господарсько-правовому регулюванню.

Окремо в ПК України (п. 14.1.226 ст. 14) визначена так звана незалежна професійна діяльність - участь фізичної особи у науковій, літературній, артистичній, художній, освітній або викладацькій діяльності, діяльність лікарів, приватних нотаріусів, адвокатів, аудиторів, бухгалтерів, оцінщиків, інженерів чи архітекторів, особи, зайнятої релігійною (місіонерською) діяльністю, іншою подібною діяльністю за умови, що така особа не є працівником або фізичною особою - підприємцем та використовує найману працю не більш як чотирьох фізичних осіб. Зазначена діяльність фактично має всі ознаки господарської діяльності, але не потребує державної реєстрації як суб'єкта господарювання і за законодавством не визнається господарською діяльністю. При цьому відповідно до ч. 2 п. 65.1 ст. 65 ПК України приватні нотаріуси та інші фізичні особи, умовою ведення незалежної професійної діяльності яких згідно із законом є державна реєстрація такої діяльності у відповідному уповноваженому органі та отримання свідоцтва про реєстрацію чи іншого документа (дозволу, сертифіката тощо), що підтверджує право фізичної особи на ведення незалежної професійної діяльності, протягом 10 календарних днів після такої реєстрації зобов'язані стати на облік в органі державної податкової служби за місцем свого постійного проживання. Для взяття на облік фізичної особи, яка має намір провадити незалежну професійну діяльність (п. 65.3 ст. 65), така особа повинна подати заяву та документи особисто (надіслати рекомендованим листом з описом вкладення) або через уповноважену особу до органу державної податкової служби за місцем постійного проживання.

Не належить до господарської діяльності несистематична діяльність фізичних осіб, що не зареєстровані належним чином як фізичні особи - підприємці, яка полягає у продажу вироблених, перероблених та куплених речей, товарів, а також вирощених у підсобному господарстві. Необхідно відзначити, що частково ці види діяльності підпадали під дію декрету Кабінету Міністрів України "Про податок на промисел", що втратив чинність у зв'язку з прийняттям ПК України. Цим же документом було визначено таке поняття, як "промисел", до нього належала діяльність у вигляді продажу вищезазначених товарів не

більше ніж чотирьох разів протягом календарного року. У зв'язку із скасуванням цього поняття виникає ризик нівелювання різниці між підприємницькою діяльністю фізичної особи - підприємця та діяльністю інших фізичних осіб, що не бажають реєструватися як суб'єкти підприємницької діяльності, але при цьому здійснюють діяльність, яка має ознаки підприємницької діяльності.

4. Кравчук С.Й. Господарське право України: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2007. 264 с.

С. 37-43. Правовий статус підприємств.

Стаття 62 Господарського кодексу України визначає, що підприємство — самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади або місцевого самоврядування для здійснення виробничої, науково-дослідницької, торговельної та іншої господарської діяльності. Це зумовлено особливими економічними і соціальними функціями підприємства в економічній системі, а саме функціями товаровиробника, який задовольняє суспільні потреби у продукції, роботах, послугах. Тому законодавчий інститут підприємства або господарюючого суб'єкта є центральною частиною системи господарського законодавства України, його правовою основою.

Стаття 84 Цивільного кодексу України визначає підприємницькі товариства як товариства, що здійснюють підприємницьку діяльність з метою одержання прибутку та наступного його розподілу між учасниками.

Усі основні закони та інші нормативні акти господарського законодавства приймаються, виходячи з економічного та правового становищ підприємства.

Поняття "підприємство" є узагальнюючим або збірним. Воно, по-перше, визначає підприємства як суб'єкти господарського права стосовно всіх форм і видів власності в Україні (організаційні форми і види підприємств). По-друге, це поняття є загальногалузевим, тобто взагалі визначає промислові (фабрики, заводи, шахти), будівельні, транспортні, сільськогосподарські, торговельні та інші підприємства.

Підприємство як соціально-економічний і правовий інститут має певну сукупність економічних, організаційних і юридичних ознак, за якими кваліфікується як господарюючий суб'єкт і суб'єкт права. За допомогою цих ознак, систематизованих ст. 63 Господарського кодексу України, уніфіковано визначається правове становище підприємств усіх форм власності і галузей народного господарства.

Господарський кодекс України визначає, що підприємство є основною організаційною ланкою народного господарства України. Ця організаційна ознака кваліфікує підприємство як організаційну форму господарського суб'єкта, тобто організації, в якій власники засобів виробництва і робочої сили об'єднують свої виробничі ресурси для здійснення господарської діяльності з метою одержання прибутку. Визначена основна ланка, з одного боку, відмежовує підприємство від інших організаційних форм економічної діяльності (типу домашніх господарств, індивідуальних промислів без створення підприємств, так званих тіньових структур тощо).

Суть визначення "господарюючий суб'єкт" полягає в тому, що підприємство є товаровиробником, трудовим колективом, який на професійній основі (промисел) виробляє або реалізує свій товар з метою одержання прибутку. Як господарюючий суб'єкт підприємство здійснює виробничу, науково-технічну та комерційну діяльність. Термін "господарюючий" означає, що підприємства належать до комерційних організацій, а їх

діяльність спрямована на отримання прибутку, (на відміну від неприбуткових організацій — релігійних об'єднань громадян тощо).

Підприємство є самостійним господарюючим суб'єктом. Самостійність у прийнятті господарських рішень є однією з основних і необхідних умов діяльності підприємства як товаровиробника. Юридичний аспект такого визначення полягає в тому, що підприємство при здійсненні своєї господарської діяльності "має право з власної ініціативи приймати будь-які рішення, що не суперечать законодавству України" (ст. 62 Господарського кодексу України).

Крім того, підприємство — це статутний господарюючий суб'єкт. Статут підприємства як локальний акт господарського законодавства нормативно визначає цілі і предмет діяльності окремого підприємства, відхилитися від яких без зміни самого статуту підприємству заборонено. Статут також визначає межі спеціальної правоздатності підприємства як юридичної особи. Це один з найважливіших правових актів підприємства, тому ст.ст. 64-69 Господарського кодексу України спеціально визначають обов'язкові і альтернативні пункти, які включаються до статуту підприємства.

Підприємство має необхідне для господарюючого суб'єкта

- основні і обігові кошти, інші цінності, якими воно користується і розпоряджається на певних правах (на праві власності або повного господарського відання). Це майно юридично відмежоване, як правило, від власника підприємства і закріплене за підприємством як самостійним суб'єктом права. Основні і оборотні кошти знаходяться на його бухгалтерському балансі, гроші
- на розрахунковому рахунку підприємства в банку.

Підприємство є самостійним суб'єктом права. З одного боку, закон визначає його компетенцію (права та обов'язки) як господарюючого суб'єкта, з другого — зазначає, що підприємство є юридичною особою, яка не має у своєму складі інших юридичних осіб (ч. 4ст. 62 Господарського кодексу України). Цим підприємство суттєво відрізняється від об'єднань підприємств (господарських об'єднань), до складу яких входять юридичні особи. Як господарюючий суб'єкт з правами юридичної особи підприємство починає діяти від дня його державної реєстрації.

Таким чином, підприємство — це самостійна господарська організація, створена і зареєстрована у встановленому законом порядку для здійснення господарської діяльності з метою задоволення суспільних потреб у товарі (продукції, роботах, послугах) і одержання прибутку, яка діє на підставі статуту, користується правами і виконує обов'язки щодо своєї діяльності, є юридичною особою, має самостійний баланс, розрахунковий та інші рахунки в банках.

Законодавство України про підприємства оперує такими поняттями, як організаційні форми, види і категорії підприємств. Кожне з них вживається для класифікації підприємств за певними ознаками.

Організаційна (організаційно-правова) форма передбачає класифікацію підприємств залежно від форм власності, визначених Конституцією України і Законом "Про власність", та від способів розмежування в підприємствах окремих форм власності і управління майном. Юридичне значення цього полягає в урахуванні в законодавстві, тобто в Господарському кодексі України та інших законодавчих актах особливостей правового становища підприємств окремих видів.

Структура підприємств складається з виробничих під-розділів (виробництв, цехів, відділень, бригад, лабораторій), а також функціональних підрозділів апарату управління

(управління, відділень, бюро, служб). Підприємства самостійно визначають свою структуру, встановлюють штати. Функції, права, обов'язки структурних підрозділів визначаються положенням про них, що затверджуються керівниками підприємств.

5. Шабанов Р., Ждан М. Досудове врегулювання господарських спорів: співвідношення норм матеріального та процесуального права. Підприємництво, господарство і право. №2. 2018. С. 63-68.

С. 63. Досудовий порядок врегулювання спорів є сукупністю заходів, що здійснюються стороною, права якої порушено, для безпосереднього вирішення спору зі стороною, яка є порушником майнових прав чи інтересів. У загальному вигляді досудове врегулювання спорів являє собою систему заходів, що здійснюються підприємствами та організаціями, для безпосереднього вирішення конфлікту до звернення до суду. Таке врегулювання містить у собі не тільки пред'явлення претензій та інших вимог протилежній стороні, але і припускає розгляд та добровільне задоволення вимог сторони, що пред'явила претензію у разі її законності й обґрунтованості. Досудове врегулювання розбіжностей застосовується під час вирішення конфліктів, які, зокрема, виникли з господарських правовідносин. Метою досудового врегулювання господарських спорів є усунення негативного впливу на господарську діяльність з боку контрагентів або запобігання такому.

6. Возняковська К. Щодо основних суміжних категорій інституту неплатоспроможності банківської установи. Підприємництво, господарство і право. №5. 2018. С. 68-72.

С. 68. Поняття неплатоспроможності банківської установи служить основою для виділення окремого інституту сучасного національного конкурсного процесу, позаяк супроводжується цілою низкою особливих правових механізмів, відмінних від тих, що передбачені для банкрутства звичайних суб'єктів господарювання. В основі такої особливості – правові механізми банкрутства банківських установ відповідно до законів України «Про банки та банківську діяльність» та «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб». Можна зауважити також, що прийняття Кодексу процедур банкрутства, який сьогодні розглядається у парламенті, не змінює вказаної особливості. Цей кодекс фактично модернізує положення Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», навіть уводячи нових суб'єктів банкрутств, але не виходить на рівень спеціального порядку банкрутства та ліквідації банківських установ.

Досягти довершеного вигляду та цілісного сприйняття сукупності відносин, у яких використовується поняття неплатоспроможності банківської установи, можна шляхом розмежування не лише ознак та властивостей, але й таких суміжних категорій, як передумови, умови, підстави та наслідки неплатоспроможності банківської установи